

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plvtarchi Chaeronensis Moralia, Qvae Vsrvpantvr

Svnt Avtem Omnis elegantis doctrinæ Penvs : Id est, varij libri: morales, historici, physici, mathematici, denique ad politiorem litteraturam pertinentes & humanitatem : omnes de Graeca in Latinam linguam transscripti summo labore, cura, ac fide

Plvtarchi Chaeronensis Ethicorum Sive Moralium

Plutarchus

Impressum Francofor. ad Mœn., M.D.LXXXII

De Alexandri Magni sive fortuna, sive virtute, oratio prior

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-351](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:468-1-351)

Magni mortem in parte felicitatis Romanæ pono, virtu magnis successib. & rebus clarissime gestis insuperabili confidentia & elatione animi, qui stellæ in star ab ortu Solis in occasum transiliebat: ac iam in Italiam fulgorem armorū iaciebat. Erat ei præscriptio expeditionis suscipienda Alex, xander Molossus, apud Pandosiam à Brutis & Lucanis occisus: re autem ipsa gloriæ amor eum (qui aduersus omnes homines instigabat) & æmulatione de imperio stimulabat, cupientem expeditione ultra terminos Bacchi & Herculis progredi. Porro autem Italiaz audierat Romanam potentiam atque robur tanquam aciem præpositam esse. nam Romanorum nomen & gloriam clarissimorum ad eū fama pertulerat tanquam athletarum innumeris bellis exercitorum.

Non equidem poterat dirimi sine sanguine pugna, 15
si conflxisserent inter se armis invicti, & animis nullo metu obnoxios prædicti. Quippe hi erant numero c. xxx. millib. non inferiores, bellicosi omnes, fortesque, &

Gnari cornpedes agstare in prælia duros,
Et gnari pugna quoq; decriri pedestri. 20

PLUTARCHI DE ALEXANDRI

Magni siue Fortuna, siue virtute, ora-
tio prior.

AEC ergo Fortunæ oratio est, Alexandrum sibi soli totum vindicantis. Contra autem pro philosophia differendum est, aut pro ipso potius Alexander indignante & ægre ferente, si imperium gratis & à fortuna accepisse videatur, quod multo sanguine vænale assiduis consecutus vulnibus, 25

Ilia. 1.325. *Insomnes noctes permulta pernigil egit,*
Atque dies, dum bella gerit, pugnatque cruenta
aduersus invictos exercitus, & innumeras gètes, & flumina 35
nunquam transmissa, & saxa sagittis inaccessa: consilio, tolerantia, fortitudine, ac temperantia stipantibus. Arbitror *Alexandri* aut ipsum Fortunæ ab eo gestas sibi adscribentem dictu ad Fortunæ: Noli meæ virtuti detrahere, noli meam gloriam depri-
vare. *meretuum opus est Darius*, quem ex seruo & astanda re-
gis do-

gis dominum Persarum fecisti : tuū Sardanapulus, cui pur-
 puram pectenti diadema regium circumposuiti. Ego au-
 tem victor ab Arbelis ad Sulā perrexi, & Cilicia mihi latam
 aperuit Ægyptum , Ciliciam Granicus, quem cadaueribus
 5 Mithridatis & Spithridatis pro ponte vsus transfui. Orna-
 teipsam & iacta regibus vulnerum & cruorum expertibus.
 illi enim fortunati erant, Ochi & Artaxerxæ, quos statim à
 parti in folio Cyri collocasti. Meum quidem corpus multa
 signa, certaq; ea fert, Fortunæ nō adiuuantis, sed repugnan-
 10 tis. Primum apud Illyrios caput mihi saxo, ceruix vecte est
 contusa. deinde ad Granicum caput mihi gladio barbari-
 co est comminutum, femur ad Issum ense. ad Gazam mal-
 leolum sagitta sum iactus, graui autem de sella lapsu luxauit
 humerum. ad Maracatarda os tibæ mihi sagitis est perru-
 15 ptum. subsecuta sunt ab Indis vulnera, & vbiq; violētia, vbi
 sagitta mihi iactus fuit humerus. apud Gandidas crus vul-
 neratum. apud Mallotas arcu actum telum pectori meo
 infixum ferrum reliquit, & vecte sunt ceruices verberatae
 cum quidem apposita muris scalæ ruptæ sunt, & Fortuna
 20 me unicum inclusit, ne illustribus quidem aduersariis, sed
 ignotis barbaris tantam rem gratificata. quod nisi Ptole-
 mæus parma texisset me, & Limnæus ante me innumeris
 occursens telis cecidisset, ac animis effruecentibus vim
 adhibentes Macedones muros subvertissent : oportebat
 25 Alexandri sepulcrum fieri barbarum illum & nullius no-
 minis pagum. Atq; hac quidem ipsius sunt expeditionis,
 tempestates, siccitates, fluminum profunditates, altitudi-
 nes saxonum ad quæ euolare aues nequeant (Aorna saxa) fe-
 riarum conspectus naturam excedentium, agrestis & inhuc-
 30 mana vietus ratio, mutationes regulorum, rursumq; pro-
 ditiones. Ante illam verò expeditionem à Philippicis bellis
 recalcitrabat Græcia, & Thebae Chæronensem puluerem
 ab armis decutiebant, è ruina resurgentem : adiuuantibus
 auxiliareisque porrigitibus manus Atheniensibus. adhaec
 35 tota nouas occulte res meditabatur Macedonia, ad Amynta-
 tam & Aeropi filios animis inclinatas. erumpabant Illyrij, &
 Scythicæ res fluctuabant vicinis turbas melientibus. au-
 rum quoque Persicum per omnium locorum oratores dif-
 fusum, exagitabat Peloponnesum. ad hæc exhausti erant
 Philippi thesauri, & debebat rex præterea, vt autor est One-

sicritus, ducenta talenta. In tanta inopia, ac rerum perturbatione, ausus est adolescens, qui vix dum ex ephebis excaserat, Babylonem sperare & Susa, immo vel imperium in universos homines animo concepire? fructus (putatis) xxx. peditum, & quatuor equitum millibus? tot enim fuisse Aristobulus affirmat. rex Ptolemæus equitum quinque millia ponit: Anaximenes XLIII. millia peditum, equites 10000. Praclarum verò, quod ei Fortuna parauerat, viaticū, LXX. erant talenta, si Aristobulo credimus: si Duris audiendus est, xxx. duntaxat dierum commeatus. Inconsultus igitur fuit & temerarius Alexander, qui ita tenui cum re aduersus tantam potētiā ausus est bellum suscipere? Nequaquam verò. Quis enim unquam majoribus pulchriorib[us] instrutus rei gerendę occasionibus ad bellum profectus est? magnanimitate inquam, prudentia, temperantia, fortitudine, quibus eum viaticis philosophia ad expeditionem instruxit, ut maiorem a praeceptore Aristotele, quam Philippo patre commeatum ad rem gerendam consecutus, in Perlas mouerit. Nos autem credimus iis, qui scribunt Alexandrū aliquando dixisse Iliadem se & Ulysses habuisse secum expeditionis suę viaticum: atq[ue] Homerum eo nomine prædicamus. Si quis verò affirmet eum libros istos animi reficiendi, laborifq[ue], consolandi, & ocio suavitatem conciliandi gratia secum tulisse: viaticum re vera ei fuisse doctrinam è philosophia perceptam, ac commentationes de vacuitate metus, fortitudine, temperantia, magnanimitate: cōtemnimus. scilicet quia nihil de syllogismis aut pronuntiationis scripsit, neq[ue] ambulationem in Lycco occupauit, neque de propositis in Academia disputauit. His enim rebus philosophiam definiunt, qui eam verba, non res putant. Atqui neq[ue] Pythagoras quicquam scripsit, neq[ue] Socrates, neque Arcesilaus, neq[ue] Carneades, nobilissimi philosophi. neq[ue] illos tanta occupabant bella, neq[ue] barbaros reges cicerando, & Græcanicas vrbes in feris condendo nationibus, & iniustas contumacesque gentes pacem leges docendo terras peragrabant: sed quantumvis in ocio vitam agentes, scribendi munus sophistis relinquebant. Vnde ergo creditum est eos philosophati: è dictis, è factis, ex iis quæ docuerunt. Ex his itaque de Alexandro iudicetur, quæ dixit, quæ egit, quæ docuit, philosophum fuisse ostendent. Ac

Alexander
fuis
se philoso-
phus.

primo

ptimò id, quod ab opinione vulgi est alienissimum, considera, comparationem discipulorum Alexandri cum discipulis Platonis & Socratis. Ingeniosos hi, & eadem lingua videntes instituerunt, si nihil aliud, saltem Græci sermonis intelligentes. & multis horum sua non persuaserunt: cum Critie, Alcibiades, Clitophontes præcepta tanquam frenū expuentes alio defleterent. Alexandri doctrinam si inspicias, Hyrcanos docuit coniugiis vti, Arachosios agricultoram: Sogdianis persuasit ut alerent, nō interficerent patres, 10 Persas ut venerarentur, non vxorum loco haberent matres. O admirabilem Philosophiam, quæ fecit ut Indi deos Græcorum colerent, & Scythæ mortuos humarent, non (ut ante) comederent. Admiramus Carneadis vim, qui Clitomachum domo Carthaginiensem prius Aldrubalem vocatū, 15 Græcos mores institutaque amplecti docuit. & Zenonis, quod Diogeni Babylonio persuasit ut operam philosophiæ daret. At verò Asia ab Alexandro pacata Homerum passim legebat: & Persarum, Susianorum, Gedrosiorumque filij Euripidis ac Sophoclis cantabant tragedias. Et Socrates 20 quidem nouos introducens genios, pœnas Atheniensibus calumniatoribus dedit: Alexandri opera factum est, ut Bætra & Caucasus Græcorum deos adorarent. Plato vnicam reipub. formam scriptis, neque cuiquam persuasit ut eaveteretur, quòd erat austera: Alexander amplius lxx. vrbi- 25 bus in barbaris condidit gentibus, disseminatisque per Asiam Græcis institutis, à fera & belluina vitæ ratione homines detraxit. Ac Platonis sanè leges paucilegimus: Alexandri legibus multa hominum millia vsa sunt & vntuntur: vñctique ab eo feliciores iis sunt qui ipsum subterfugerunt: 30 cùm his nemo miserè viuendi finem imposuerit, illos viator coegerit feliciter viuere. Itaque quod Themistocles dixit, quo tempore à patria profugum rex Persiæ magnis affecit donis, tresque ei vrbes stipendiarias fecit, vnam ad frumentum, alteram ad vinum, tertiam ad obsonium sup- 35 peditandum: ð pueri, perieramus nisi periissimus. id rectius de his dici potest, quos Alexander subegit. Nunquam enim mansueissent, si domiti non fuissent. non haberet Alexandre Ægyptus, neq; Seleuciā Mesopotamia, neq; Sogdiani Prophthahiam, neque Bucephaleam Indi, neque Caucasus circumpositas Græcanicas vrbes. quibus barbara feritas

feritas repressa paulatim est, moresq; de malis in bonos con-
suetudine redacti. Proinde si recte maximam sibi laudem
philosophi inde petunt, quod dura & inculta ingenia e-
mollirent atque compонunt: merito pro summo philoso-
pho Alexander habendus est, qui innumeratas efferas gen-
tes atq; indoles cicurauerit. Iam illa reip. forma a Zenone
Stoicæ sc̄læ autore tradita, quæ tantopere laudatur, adv-
num hoc caput tendit, vt non per vibes ac pagos habite-
mus, singuli p̄ptio nobis iure ab aliis distingui: sed vniuer-
sos homines populares ciuesq; nostros censeamus esse, vna io
omnium vitæ ratio, unus ordo sit, tanquam gregis alicuius
qua communibus vritur aequali lege pseuis. Atque hoc
quidem scriptum reliquit Zeno, tanquam somnium auti-
maginem æquitatis & reip. philosophicæ informans. Ale-
xander re ipsa doctrinam eam expressit. Neque enim secu-
tus est Aristotelis consilium, qui eum iubebat Græcis se tā-
quam principem, barbaris vt dominum præbere: & illorū
quidem ut amicorum & domesticorum curam gerere, his
tanquam brutis aut stirpibus vti. quod si fecisset, regnum
suum bellis, exiliis, seditionibus, tumultibusq; implevis-
set. Sed ira statuens, diuinitus se communem omnium na-
tionum moderatorem atque arbitrum esse missum, quos
verbis non poterat, armis ad communitatem adigens, o-
mnies vndique gentes in unum corpus conduxit, tanquam
In amicitiæ cratera commisceens vitas, mores, nuptias, vi-
tus rationes: mandauitq; vt vniuersi mundum pro patria
agnoscerent, castra pro arce & præsidio, bonos pro cognati,
malos pro peregrinis. inter Græcum & barbaricum nō
chlamyde, pelta, acinace, candya distinguenter: sed Græ-
cum virtute, barbaricum viriōitate æstimarēt. communes 30
autem ducerent vestes, mensas, coniugia, victus rationes,
cūm hac omnia sanguine & prole inuicem essent contem-
perata. Demaratus Corinthius, unus de hospitibus & ami-
cis Philippi, cūn Alexandrum Susis videret, magno corre-
ptus gaudio, effusis lacrymis, Magno dixit gaudio priuatos 35
esse Græcos ante id tempus vita defunctoros, q; Alexandrum
non vidissent in solio Darij sedentem. Ego autem me her-
cle eos, quibus id spectare contigit, isto nomine beatos nō
censeo: cūn Fortunæ id fuerit munus, & multorum com-
mune regum. Illam verò voluisse præclarum sa-

Alexander
omnes gen-
tes in vna
remp. con-
duxit.

20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80
85
90
95
100

cratim
tentio
Perfid
los, co
smulc
canti
renti
copi
muni
10 ptat
fruct
præci
ratib
legim
15 gent
non
est M
gica
nary
10 coc
differ
human
lentia
hostes
15 matri
colore
diuerla
motem
vñscra
10 homin
culis vi
ostent
colori
20 autem
15 stanc
mitig
animi
non f
dom f
10 mis

cratim
tentio
Perfid
los, co
smulc
canti
renti
copi
muni
10 ptat
fruct
præci
ratib
legim
15 gent
non
est M
gica
nary
10 coc
differ
human
lentia
hostes
15 matri
colore
diuerla
motem
vñscra
10 homin
culis vi
ostent
colori
20 autem
15 stanc
mitig
animi
non f
dom f
10 mis

eramque sponsalium procreationem, cum Alexander uno
 tentorio, quod auro erat ornatum, complexus centum Macedonis
 Persidas sponsas, totidemque Macedones & Graecos spon-
 los, communibus penatis mensaq; eidein adhibuit: pri-
 musque ipse ferto redimitus hymenaeum orsus, tanquam
 cantilenam amoris mutui testem accinens, maximas & po-
 tentissimas gentes in communitatem conduxit centum
 copulatis coniugio paribus, viuis ipse sponsus, reliquis o-
 mnibus auspex simul, & pater, & moderator. Cum volu-
 10 prate enim aliqua dixisset: O barbare & fatue Xerxa, &
 frustra tanto conatu pontem Hellespontum molite: sic
 prudentes reges Asiam Europa coniungunt, non lignis, no
 ratibus, non animae & cousalemis expeditibus vinculis: sed
 legitimo amore, castisque nuptiis, & proliis communione
 15 gentes vniendo. Ad hunc respiciens ornatum Alexander, *Vestitus*
 non Medicum adseciuit vestitum, sed Persicum, multo quam
 est Medicus vilorem, nam aliena ista & inusitata & tra-
 gica barbarici ornatus recusans, vt tiaram & candyn & a-
 naxyrides, vestem gestauit ex habitu Macedonico & Persi-
 20 co compositam, vt Eratosthenes narrat, vt philosophus, in-
 differentibus vtrens: vt autem princeps communis, & rex
 humanus, vestis honore superatorum sibi parans beneuo-
 lentiam, vt constantes permanerent, Macedonesq; non vs
 hostes odio, sed vt principes amore prosequerentur. Con-
 25 tra enim insipientis erat & inflati animi, chlamydem uni-
 colorem admirari, tunicam punica praetextam odisse, vel a
 diuersa parte ista contemnere, ad huc obstupecere: ac in
 motem infantis eum conseruare vestitum, quem maiorum
 usus tanquam nutrix circumdedisset. Qui feras venantur
 30 homines, ij pellibus ceruorum se amiciunt: & alatis tuni-
 culis vtuntur, qui auccupantur volucres, cauentq; tauris se
 ostentare in punicea ueste, aut in alba elephantis: quia his
 coloribus ista animalia effrantur & in rabiem aguntur. Si
 autem rex magnus gentes intractabiles & imperio relu-
 35 cantes, tanquam bestias cicurans, uestitu iis consueto de-
 mitigauit, victusque vistata ratione compescuit, merorem
 animi eorum & tristiciam deliniens: id reprehendunt? ac
 non potius admirantur sapientiam eius? qui leui admo-
 dum habitus mutatione Asiam demulserit? vtque corpora
 armis debellavit, ita ueste animos sibi deuinxerit? Enim

uerò Aristippum Socratum admirantur, qui & vili pallio, & lēna Milesia ita usus est, ut utrobique decorum seruatur. Alexandro autem virtus dant, quod patrio habitu exornato non contempsit vestem bello domitorum: cum quidem ille magnarum iaceret rerum fundamenta. Non enim latrocino Asiam incursum, aut insperata fortuna dono prædas & spolia rapere meditatus: (quomodo postea temporis Italiam Annibal, & priscis temporibus Tercies Ioniam, & Scythæ Medianam populati sunt) sed omnes terræ populos vni subiicere imperio ac reip. formæ omnes homines in vnum populum conducere cupiens, hoc modo se se composuit. ac nisi tam celeriter genius qui animum Alexandri huc demiserat, eundem ad se reuocasset: una vtiq; lex omnibus hominibus proposita fuisset: mortalesq; yniuersi ad vnicum tanquam communem lucem respexissent. nunc ea pars 15 terræ quasi Solis radiorum expers manxit, quæ Alexandrum non vidit. Ergo primùm ipse expeditionis scopus hominem à philosophia commendat: vt qui non sibi luxum & opes ac splendorem, sed omnibus hominibus concordiam, pacem, mutuamq; communicationem parare instituerit. Secundo loco dicta eius consideremus: quando aliorum etiam regum atque principum mores & ingenia vocibus potissimum animi patefaciunt. Antigonus Ienex sophistæ cūdam, libros ei de iustitia scriptos occidenti: Stultus es, inquit, qui mīhi, quem vides alienas urbes vexare, de iustitia loquaris. Dionysius tyrannus dicebat pueros talis, viros iureirando esse fallendos. Sardanapali monumento inscriptum fuit:

Hachabeo,qua edi,quaq; exsaturata libido

Hausit.----

30

Quis ex his dictis non pronunciet primo iniustiam & alienorum appetentiam, secundo impietatem, tertio luxuriam tribui. Alexandri autem dicta, si diadema iis, & Ammonem, & nobilitatem generis adimas, Socratis tibi, aut Platoni, vel Pythagoræ videbuntur. Non enim confidere 35 mus eas voces, quas poetae imaginibus & statuis eius magniloquentes subserpserunt, non ad moderationem animi, sed ad potentiam Alexandri respicientes.

Aereus insufficiens dinosq; hominesq; regentem

Velle mihi est vix Italia verba loqui:

Magne

Magne tene Iupiter, neq; enim prohibemus, Olympum,
Dum tellus toto pareat orbe mihi.

Et, Alexander ego Iouis quidem F. Hæc, ut dixi, poctarum sunt fortunam eius adulantium. Degenuinis autem Alexandri diuisis primum perpendamus puerilia. Adolescens cum aequalis velocitate pedum superaret, & socij ad Olympicū cursus certamen incitarent, quæsiuit, Regemne curiu essent cerraturi. negantibus, Inique comparatum fore certamen dixit, vbi priuatus vieturus esset, victus autem rex priuatis 10 palmam celsturus. Patri Philippo hasta feru in Triballis transfixo, cum is cuitato mortis periculo claudicationem iniquius fertur, Bono animo es pater mi, inquit, ac palam progredere, ut ad singulos gressus virtutis tuae recorderis. Nōne hæc animi sunt philosophici, & qui ob diuinum insinuum quo ad honesta fertur, aduersus corporis vitia se erigat? Quomodo putas eum exultasse propria vulnera commemoante, ad singula gentem domitam aliquam, aut victoriam partam, vrbemve captam, aut regem se dedecem referret: neq; tegeter cicatrices, sed velut impressas virtutis & fortitudinis sua notas circumferret? Porro si quando in scholis Homerii versuum instituebatur comparatio, aut in conuiuiis, alio alium præferente, ipse hunc omnibus aliis præstare dixit:

Rex idem bonus, & fortis bellator in armis.

Illa. 2. 179

25 quam alias laudem tempore præceperat: eam sibi legē possum existimans. ut dicere liceat, Homerum uno verlu & ornasse præstantiam Agamemnonis, & de Achillis virtute oraculum edidisse. Cum in Helleponsum traieisset, Troia est cōtemplatus, & formam heroicarum actionum cum animo suo cōmentatus. ibi cum quidam se Paridis lyrā ei daturū, si vellet, polliceretur: Nihil, inquit, ea mihi opus est; habeo enim Achillis, quais animus solatus est,

Magnorum cantans illuſtria facta virorum.

Illa. 1. 189.

nam Paridis omnino mollem ac multebrem cantum editam amatoriis cantilenis. Animi est philosophici sapientiam amare, & sapientes apprime admirari. qua in re Alexandrum nemo regum aquavit. Dictum est quo modo erga Aristotelem fuerit affectio animo. Idem Anaxarchum musicum inter amicos in summo habuit honore. Pythoni Elio ad primum congresum ccicco aureos dono dedit.

Xeno.

Xenoctati Platonis familiaris quinquaginta talenta dono misit. Onesicritum Diogenis Cynici discipulum ab eo suis se magistrum gubernatorum factum multi memoriae prodiderunt. Cum ipso Diogene apud Corinthum collocatus, ita obstupuit & atroxitus est viri vita & grauitate, ut sacerdotem eius mentionem faciens dixerit, Nisi essem Alexander, Diogenes vellem esse. hoc est, operam dedisset & oculum impendisset disputationibus, nisi rebus gerendis philosopharer. Non hoc dixit, Nisi rex essem, Diogenes esse vellem: neque si non diues, etiam Argeades. non enim fortunam sapientiae præferebat, neque purpuram & diadema pallio ac pæz. sed hoc dicebat, Nisi Alexander essem, Diogenes esse vellem. hoc est, Nisi instituisset gentes barbaricas cum Græcis commiscere, omnesque terras obeundio cœcurare, scrutatusque continentis fines Macedoniam ad Oceanum propagare, Græciamque serere, & omnis generis iusticiam atque pacem disseminare: non equidem in ocio desiderans potentiam meam ad luxuriandum contulisset, sed frugalitatem Diogenis æmulatus fuisset. Nunquam ignorat nobis Diogenes, Herculem imitor, Perseum æmulor, Bacchique qui deus autor mei est generis, inhærens vestigiis, rursus in India vincentium Græcorum chororum volo ponere, & apud montanas agrestesque trans Caucasum gentes Bacchi comedationum memoriam renouare. sunt & ibi quidam duræ philosophiæ nudato corpore adsueta, viri sancti & suo iure viuentes, deo operam dantes, Diogenes vilitate rerum suarum superantes, nulla pera indigentes. non enim recondunt alimentum, quod iis terra subinde recens suggerit, potum fluuij, folia ab arboribus defluentia, & herba è terra enascens leatum. per me & hi Diogenem cognoscunt & ipsos Diogenes. oportet etiam menomisima cedere, & barbarica è materia factum Græcanicæ forma reip. signare. Agedum actiones Alexandrinū fortuitum casum, & vim bellicam ac manū robur præferunt? an verò multum fortitudinis & iusticia, multum temperatitudinis ac mästuerdinis, cum decoro & prudentia, sobria ac sapienti ratione omnia agentis? Non enim me hercule distinguere inter facta eius, & hoc fortitudini, illud humanitati, aliud cōtinentiæ adscribere possum. sed quodvis ex omnibus videtur contéperatum virtutibus: confirmante Alexandre Stoi-

Stoicorum illud decretum, Quicquid agit sapiens, omnibus eum virtutibus agere, Vnamque virtutem aliquam primas obire partes, reliquas autem omnes socias sibi perficiendæ rei adsciscere. Ita in Alexandro videre licet bellissimam virtutem humanitatem temperatam, mansuetudinem fortem, liberalitatem in donando rei familiaris rationibus accommodatam, iram placatu facilem, amorem temperantem, remissionem non ociosam, tolerantiam laborum non vacantem solatio. **Quis** miscuit bello festiuitates, **quis** 10 comesationibus expeditiones, **quis** obsidionibus & rebus difficilibus gerendis bacchationes, nuptias, hymenæos? **quis** peccatibus se magis infensum, aduersas res passis humaniorem præbuit? **quis** pugnantibus grauior, veniam patientibus benignior fuit? Subit mihi h̄c Pori dictum referre. Is enim ut captiuus est ad Alexandrum perductus, interrogatusq; ab eo quomodo se tractari vellet, Regio more à Alexander, respondit. rursumque interrogatus, an aliquid præterea aliud vellet, respondit, Nihil. nam in regio more insunt omnia. Et mihi lubet singulis Alexandri actionibus acclamare, Philosophicè. nam in hoc quoque omnia insunt. Captus amore Roxanes, Oxyathris filiæ, quæ in cœtu captiuarum erat, non libidinose eam violauit, sed vxorem philosophicè duxit. Darium videns iaculis confixum, non sacrificauit, non pænæ cecinit, vt qui ad finem longi belli peruenisset: sed chlamydem corpori suo detractam cadaueri iniecit, philosophicè hoc exemplum regiae fortunæ tegens. Cum aliquando epistolam à matre missam arcanam legeret, & Hephaestio, vt tum fortè assidebat, similiciter vñā eam percurreret, non prohibuit. sed annulum 20 ori eius imposuit, silentium amica fide philosophicè obsi-
gans. Hæc enim si non sunt philosophica, quænam sunt alia? Apponamus eorum exempla, quos philosophos fuisse est in confessio. Socrates secum cubare Alcibiadem passus est. Alexander Philoxenum oræ maritimæ præfectum, cum 30 is scripsisset Alexandro, esse in Ionia puerum ætate florentem, pulcritudine summa, quæreretque per epistolam an hunc emi & ad se mitti vellet: acerbè increpauit, in hanc sententiam rescribens: Pessime hominum, cuius mihi talis flagitii conscius es, vt huiusmodi voluptates mihi obijiendo blandiaris? Xenocratem laudamus, quod deno

missa ab Alexandro sibi quinquaginta talenta non accepit
dantem non laudamus: an quia non tam à largièrè quām à
non accipiente contemni pecuniam credimus? Philosophia
fecit ne pecunia opus haberet Xenocrates. at qui eadem se-
* cit vt ea opus haberet Alexander, vt largiri talibus posset.
Hoc quoties dixit Alexander iactus, vi pulsus? Et sanè iudi-
cia recta omnibus hominibus putamus inesse: quod natura
vltrò ad honestatem ducat. Philosophi autem in eo præstāt
vulgo, quod iudicia habent rebus aduersis incidētibus fir-
ma & roborata. non enim tum his vtuntur anticipatis sen-
tentias.

Iliad. p.

234.

Est hoc angurium cunctis præstantius enum:

& Finis omnibus hominibus est mors. Sed rationes peri-
culo imminentे franguntur, ac imaginationibus iudicium
expellitur, vbi proppè adsumt res terribiles. Metus enim
non solam memoriā consernatur: vt ait Thucydides: sed &
institutū animi omne, & laudabilem conatum atq; incita-
tionem. * Funiculos philosophia circumposuit. *

PLUTARCHI DE FORTVNA, VEL

virtute Alexandri, oratio

posterior.

20

IN hesterna disputatione obliti sumus, vt appareat, dice-
re, bona quadam fortuna factum fuisse, vt ætas Alexan-
dri multas etiam artes, multa præclara ingenia produ-
ceret. quanquam id fortasse non tam Alexandri fortunæ
imputandum, quām istorum felicitati adscribendum est,
eum suæ præstantiæ spectatorem testemque nactis, qui &
optimè iudicare egregia opera, & liberalissimè compensa-
re posset. Sanè posterioribus temporibus perhibent Arche-
strato poetae eleganti, sed qui in paupertate inglorius viue-
ret, quendam dixisse: Si tu Alexandri ætate vixisses, is tibi
pro quoouis versu Cyprum aut Phœnicen dedisset. Existi-
mo autem eos quoque, qui tum fuerunt, artifices primos, 35
non tam ætate Alexandri, quām propter Alexandrum ex-
titisse. Ut enim frugum copiam bona temperies ac tenuitas
aeris gignit: ita artium & bonorum ingeniorum incremēta
benignitas, honor & humanitas regis efficit. & cōtrà prin-
cipum inuidia, sordes, aut studium contendendi omnia ista
exstin-